

го Виконавчого Комітету по-титувати деякі персональні зміни уряду.

VI.

Повстань політичного характеру на Україні зараз немає. Підняти селянство атаман не владить. Повстанці по часті вилили в червону армію, по часті розбилися на бандочки в 15—20 чоловік під керіваном петлюрівців і анархістів махнівців, які обмежують ся грабунками дрібного характеру.

На формоване уряду повстанці впливу не мали. Проводить ся робота по селах партії до утворення міської бази з неі замощених селян і батраків.

VII.

Переводить ся мілітаризація праці, кооперація об'єднується в споживчу комууну у Всеукраїнському масштабі. Всю увагу звертаємо на відновлене зруйнованої промисловості. Притягаємо до громадських робіт найширші кола людності. Після забезпечення фронту реально стоїть питання про електрифікацію промисловості, використання Дніпра та інших заводів би фантастичні завдання. Загальний економічний стан України після денікінщини і петлюрівщини — се руїна. Власними силами не встанемо. Росія дає велику допомогу. Ми певні в перемозі, надіючись на напружене всіх сил у праці, неминучу піддержку західного пролетаріату та на крах капіталізму.

Перша галицька комуністична конференція.

Відкладаючи до дальших часів докладніші інформації про першу комуністичну конференцію Галичини в Києві, передруковуємо коротеньку статтю з "Більшевіка" (Київ, 25. цвітня 1920, ч. 92.), яка передає загальні враження від цієї важкої для комуністичного руху Галичини наради:

На конференції у комуністів Галичан.

Зразу кидають ся у вічі делікатність і напружена увага конференції.

Вони ловлять кожне слово промови, аналізують добре його зміст...

Але все таки їм дуже важко зразу все збагнути, богацько ще не зрозумілого для них є в програмі нашої партії.

Одначе всім зрозуміле одне: тільки комуністична революція визволить Галичину й поверне Січовиків до своїх родин. Се всі конференції й не конференції добре розуміють.

Загальне враження таке, що галицьке робітництво й селянство — се неоранізовані, котрий скоро комуністична революція зорє й буйно уквітчає його своїми перемогами.

Два роки тому і надліпняське робітництво та селянство було таким-же, як кажуть, "сирым матеріалом".

Та тепер воно не до пізнання, виродило, революційно змужніло.

Пройде якісь півріччя й теперішні конференції стануть не до пізнання.

Треба відмітити характерну рису настроїв конференції: се непереможа жага визволити Галичину з під польського ярма й злучити ся з Соборною Україною в одно могутнє тіло Радянської Республіки.

Завітні мрії ділів, прагдів — внуки під червоним стягом перетворять у живу дійсність.

Розширтоване тіло України комуністична революція збирає до купи й спілкує, утворює міцну Радянську Українську Соціалістичну державу.

Богацько всяких "соціалістів" і "лівоцентристів" брали ся визволити українські землі з неволі, але фактично вони їх ще гірше уяриливали. І ось тільки соціальна революція зробила міцну підвалину української державності, український пролетаріат при допомозі братерської Радянської Росії здобуває вільну хату, вільну Україну.

Хай-же не буде повороту до старого, хай-же галицька конференція збільшує ряди комуністів новими, свіжими борцями Східної Галичини і Буковини!

ВОЛИНЬ ПІД ПОЛЬСКО-ШЛЯХОЦЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ.

Львівський буржуазний денік "Громадська Думка" містить ось яку допис з Кременця на Волині, в котрій читаємо:

Кременець підлягає ковальській команді, а в самім Кременці є польське староство. Дійшло до того, що деякі судії, професори, вчителі рубави по місті дрова, як звичайні поденні робітники. Всякі оповістки і розповідження видають ся лише на польській мові. Народ говорить лише по українськи, а Жиди по російськи. Школи в місті нема, ані одної української, лише польської. В цілм повіті всього лише дві сільські українські школи. Селяни самі домагаються створення шкіл на власні фонди і вишукують собі на вчителів, що по українськи вчили би, але польський

інспектор не приймає тих вчителів мотивуючи, що не можуть вчити в українській мові, бо не кінчили українських семінарій. До директора комерційної школи, п. Комчука, відомого Українця, все придирається ся жандармерія. І недавно, коли до нього зійшлися кременецькі Українці на пробу аматорської вистави, арештувала його жандармерія, збила, що аж хорий лежав, а в кінці випустила та вибачувала ся, що його арештовано по непорозумінню. По селах війтамі самі Поляки, звичайно якісь гумени і формалі поміщицькі. Лише виїмково у деяких селах є війтамі Українці або Росіяни. Земство розвизане, нема жадних кооперативів ані читальень. Все заборонено. Не можуть навіть хлопці зійти ся на музику. В повіті хліба і харчів можна дістати скільки захочеш, але в останніх днях страшно ревізують і вивозять на захід. Тому все дорожє. Для приміру: перед двома неділями фунт цукру коштував ще 8 карських рублів, тепер вже 16—18 рублів.

Цукроварні всі в повіті є власністю гр. Поточко. Він заборонив видавати свій цукор для тамошнього населення, а весь вивозить в глибину Польщі. Тому повстають спекуляторські кооперативи, в роді наших конусів, але паскарські.

ВІЩЕ В ХОЛМІ.

Селяни і робітники Холмщини за миром з Росією.

Дня 22. лютого місцевий комітет польської соціалістичної партії в Холмі скликав велике віще в справі миру з російською Росією. Сал місцевого театру "Сирена" була по берегах виповнена учасниками.

Ухвалено таку резолюцію: "Робітники і селяни, зібрані на вічу в Холмі. 22. лютого 1920 р., констатують, що війна на Сході перестала мати оборонний характер. Що та правительсто російської Росії своїми мировими пропозиціями, як і російський народ своїм маніфестом до польського народу — дають достаточну підставу до негайних мирових переговорів. Що наслідком застою в промислі ширить ся щораз більше безробітє і робітнична верства дуже терпить не маючи змоги заробити на хліб насущний.

"В додатку — тому що апровізаційний стан прибирає в Польщі прямо катастрофічний характер, ми робітники і селяни зібрані на вічу в Холмі признаємо розпочату. Начальною Радою Польської Соціалістичної Партії акцію в боротьбі за мир на Сході, підтримуємо її з усіх сил і визнаємо польське правительство до закінчення миру з російською Росією, мира справедливого, оператого на явності обряд і контролю дуспільности. Жадано, щоб польське правительство не мішало ся у внутрішні справи Росії та її форми правління."

ПОСТАННЯ ПРОТИ ПОЛЯКІВ.

Польські наїзники спалили коло Могилева 6 сіл.

З Москви доносять 15. цвітня, що на польським заплію вибухають повстання. В моголівській повіті таке повстання було здушене польськими жандармами. Було спалено 6 сіл з 400. хатами.

"Літостраний Кур'єр Цоценні" повідомляє, що на Волині в тих селах, в котрих оголошено приказ видачі зброї, селяни взяли ся на такий спосіб. Вони покривали сю зброю в великих могилах, і поставили на них хрести. Одначе польська влада додумала ся до тих хитрощів і нашла укриті великі припаси кулеметів, гармат і амуніцію.

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ "НОВОЇ ДОБИ".

(Від укр. полонених в Німеччині Яблоннім, в Чехії.)

Поважана Редакціє! Дякуємо вам товариші, за ваше старанє і змаганє просвітити нашу очі. Ми одержали "Нову Добу" з 13. цвітня, яку нам підкинули другі товариші. З цієї часописи довідуємо ся про нашу радянську Україну, її сучасне становище і наше серце тішить ся, хоч ми, заковані панськими "Ziwaehsam", — не бачимо світа ні просвітити. Тут приїздить різного рода петлюрівські спіаки і водно крутим нам години ріжними політичними об'єднаннями, хотять заманити нас в свої сідала, але правди нам ніхто не каже. Тут є достатком українських часописів: "Голос Табора", "Український Прапор", "Громадська Думка", "Вперед", "Воля" та інші пансько-петлюрівські брехливі газети, які нам обіцяють золоті гори й райські долини. Але мимого того дають їм шийм чоботом робітничу і селянську спину і живуть нашим потом і кровью. А тепер хотіли би знову зоргані-

зувати нову армію під проводом атамана Петлюри, яка пішла би бити ся з російськими робітниками большевиками за панські інтереси. Ого! запліно! вже тепер наша думка прозірла, ми не дамо ся поводити їх брехням, пропандувати разом зі своїми поспіаками во главі з Петлюрою; ми на війну з большевиками не підємо!

Ще раз просимо не забувати на нас і на дальший час та посидайте "Нову Добу". Здоровити вас шість тисяч товаришів-жовнів, — не подаємо всіх підписів, щоб не поплам сєй лист у руки наших спіаків — краще хай попадуть вони в наші руки. — Здорові були товариші і т. д.

(Прим. Редакції.) Як видно з цього листа, в таборі полонених в Німеччині Яблоннім українським контрреволюціонерами почали переслідувати наших товаришів-сладат, з яких один, іменю Матвій Паулавський (виступ) сидів десять днів у військовій тюрмі за поширюванє нашої часописи, — за протворений поручником Ярмечевичем, що отрим на жаданє покривдженого товарища — прилюдно п'януємо.

РОСІЙСЬКІ ПОЛОНЕНІ В ІТАЛІЇ.

"Політкен" доносить: Італійська делегація, яка має вести переговори з Лівіно-вим про поворот італійських полонених з Росії, прибула недавно до Копенгаги. В склад делегації входять соціал-демократичний посол Н. Бомбаччі, редактор А. Кобріорі і російський інженер Володзово, котрий довгий час жив в Італії і там натуралізував ся. Делегати кажуть, що в Італії є зараз до 5.000 Росіян, котрих інтерновано на острові Асавара. Іх взято в полон на фронті в Трентіно, де Австрійці примушували їх виконувати військові роботи. В Росії є тільки триста-чотириста полонених Італійців.

Італійський уряд хоче відпустити Росіян якнайшвидше. Але полонені відуть до дому лише тоді, коли мати муть гарантію, що не попадуть в пастку. Вони дістали відомості, що 20 тисяч їхніх товаришів з Франції вертали ся до дому, але попали до Денікіна і там змобілізовано. Після катастрофи на денікінським фронті їх післали до Африки на місце колонійських військ і більшість їх там перемерла від різних тропічних хоріб.

З тих 5.000 полонених, котрі живуть в Італії, лише один хотів їхати до Колчака, 55 до Денікіна, 400 Українців хотіли

до дому, 12 походять з Румунії, а решта хочуть їхати до російської Росії.

Полонених мають послати кораблями через Чорне море до Одеси. Лівінов охоче їде на зустріч пропозиціям Італійської делегації. Переговори можуть скінчитися ся протягом тижня.

3 Радянської України.

Український Народний Комісаріат для закордонних справ повідомляє про поширенє багатьох неправдивих вісток за кордоном.

КИЇВ, 22. цвітня. (Радіо.) — Вспереч віткам — від хвилі зайнята російськими військами є Одеса в посіданю української російської республіки. Армія Петлюри вже давно розв'язана, остали тільки жалкі гуртки бандитів при заїдних стегах Денікіна, одначе також з них небавом не остане сліду. Від хвилі зайнята Київ паує там певний лад; радянська влада від самого початку уживала всіх засобів для знищення бандитизму, котрим Денікін тероризував населенє. Київ числить пів мільона населеня, менш-більш таке саме число, яке було перед війною, значить п'ять раз більше ніж те, котре можна вичитати в брехливих донесеннях про страхотія вилюднення. Осіду українського правительства ніколи не перенесено з Києва до Харкова; Харків був осідком до утворення правительства з уваги на те, що се місто являється ся промисловим центром і що воно лежить недалеко до нещого басейну. Се, що популярність Петлюри минула, вказують факти, що б. президент Центральної Ради Грушевський, б. президент Директорії Винниченко і о. міністер війни Жуковський офіційно заявили себе ворогами Петлюри; Петлюра все го-лосив, що він ворог радянської системи, між тим, коли Винниченко вступив до комуністичної партії і ясно заявив, що-большевизм, се одиноким можлива форма правління на Україні. Українські боротьбисти, що в початку поборювали комуністичну партію, розв'язали ся — всі члени боротьбистів до одного приступили до комуністичної партії. Недавно перейшла на оборону червоної армії ціла галицька армія числом 40.000 людей. Безпартійний читач бачить в сьому незвичайний успіх комуністичної партії на Україні з одного боку, а з другого боку безвиглядність зусиль реакції осягнути вплив на роз-

виток українського законодавства.

Наділ землі.

Земельний відділ переводить наділюване населеня гурберній насінєм та інвентарем. В першу чергу дістають сільсько-господарські колективи. Улаштовано кілька ремонтних майстерень. Старе залізо збирається ся і їде на ремонт сільсько-господарського приладя.

Харківська Рада професійних боюнів розподілила серед робітників кілька тисяч десятин землі, яка належала до міста.

В Терській області сільсько-господарські громади в першу чергу повинні обробити землю родин зерноармейців, які впади, і бідного населеня.

На Харківщині зроблено такі самі розпорядження.

Миколаївський губерніяльний земельний відділ розподілив між селянами Миколаївського повіту 280 пудів, 35 бухорів і 18 сіялок.

Селянський зїзд в Одесі.

При кінці цвітня закінчив свою працю Селянський Зїзд. У всіх питаннях між селянами і російськими партіями була одна думка.

Одеська совітська преса про селянський зїзд в Одесі.

"Ізвестія" одеського Виконавчого Комітету: "Зїзд показує, що селянство вже вийшло з під опіки кулаків. Ми бачимо, що найбільше свідомі революційні елементи села починають бути в перемозі". Одеський "Комуніст" говорить: "Кінчається доба хитаня між контрреволюцією і революцією, між петлюрівцями і комуністами. Червоне село поволі починає розуміти, що тільки застріляний революції, міський пролетаріат, може бути одиноким проводником, який вкаже певний вихід з економічного закутка".

Тов. В. Винниченко — членом Київської Ради.

Відкритим голосованем вибрано від драматичного театру ім. Шевченка в Києві тов. В. К. Винниченка депутатом до Київської Ради Робітничих і Червоноармейських Депутатів.

З СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ.

Члени Кубанської Ради за совітську владу.

Частина членів Кубанської Ради, яка залишилась після захоплення Кубані на місцях, звернула ся до населеня з відозвою, в якій осуджує Денікіна і своїх товаришів, котрі підтримували його, і говорить що дволітній гніт контрреволюціонерів і Денікіна на Донщині і Кубані довів ся країни до остаточної руїни. Члени Ради пропонують козацькому населеню Кубанщини визнати совітську владу як справжню владу працюючих, яка несе а собою справедливість і право.

Шкільні справи.

На Куршині маєть ся 3.929 шкіл, з них 2.948 першого степеня. Заняті по всіх школах не настановляли ся.

В Полтавську засновують ся низші червоноармейські політехніки, з відділами залізничних майстерень, гідротехнічних десятиків, помічників машиністів, мотористів, слюсарів, електромонтерів, телеграфістів і т. и. Курс науки тримісячний.

Хліб.

В місяці марті на збірні пункти відвезено 921.839 пудів хліба і 335.379 пудів маслянського насіня.

Виробленє оливи.

На хемічній фабриці совнархоза розпочато виробляти оливу, що є великим здобутком совітської промисловості, бо досі олива в Росії майже не виробляла ся.

грає таку велику ролю (ризико в торгівлі і промислі, спекуляція на біржі, неперенесення кредиту, торговельні кризи, страйки робітників і т. д.) людина стає предиспонованою до віри в щось вище, таємне, надприродне, славе, в таємну божу силу, що впливає на людий, від якої залежить їх успіх або невдача, щастє або нещастє. Той кусяк металу, що його називаємо золотом і той клатчик паперу, що його називають банкомотом, представляють ту гізну і містичну соціальну силу, від якої залежить усе істнованя і жите людий. Чого не можна тільки купити за гріш в капіталістичному устрою громадянства? Все: хліб, шампан, сім, село, тіло жінок, опінію публіцину, честь, славу, совість, рай на землі! Всесильний метал, який посилає людий таємна найвища сила — "Бог", від ласки і милосердя якого залежить усе щастє її. Вона отже запалює свічку перед його іконою і паляче молиться, або наймає за метал ремісника для сього, себто попа, щоб сей за неї на поводженє її інтересу вишпетав сю паляницю, то є, був "посередником" між нею а невидимою силою, називаємою "Богом".

Не треба одначе думати, щоб всі капіталісти були зараз-же людями релігійними, віруючими. Ми говоримо про загальне явище і знаємо дуже добре, що дуже мало є між ними таких. Більшість з них, для яких наука не була замкнена, давно не вірять в ніякого Бога. Але за те має вона релігію для дрібно-буржуазних і народних мас, просто як товар на експорт, який, продаваний священним способом, надзвичайно укріплює їх позицію в громадянстві як експлуататорів, як соціальних злощичів.

І особливо в добі імперіалізму, коли хазяйство не є зовсім безконтрольне, коли вільній конкуренції покляли в великій мірі край могутні капіталістичні картелі і трости, коли банки опановують усе хазяйство, зникають зовсім соціальні корні релігії серед великих капіталістів. Ані один з них не є віруючим. Ко-

ждий є атеїстом, краще сказати, кождий є сам собі Богом.

Як довго отже людина знаходить ся під впливом природних і соціальних сил, що доводять їй об'єктивні умови для істнованя релігії, для релігійного думаня і чутя. Але з впливу цих сил людина постійно і що раз більше визволюється ся. Вона цілком визволить ся, коли їх докладно пізнає.

Величавий розвиток наук і природничих особливо в XIX і XX ст. підірвали цілком природні корні релігії. Не на дармо борола ся і боротьба християнська церква проти них з таким божевільним, але безсильним завзятєм. Не на дармо клеймили вона їх в середніх віках "ділом сатани" себто в тих часах, коли європейська людськість жила через кілька століть зимового сну; коли, здається, через кілька століть земля перестала крутити ся довкола сонця і станула, потонувши в страшній християнській темноті.

Щоби примостити шлях до вільних студій над природою, треба було силою зломати панованє церкви. Зробила се велика французька революція, котра гільотинувала короля "з ласки Бога" та спеціальним декретом скасувала християнського Бога, але тільки на те, щоб на його місце поставити свого бога, бога французької буржуазії "Розум", перед якого суд покликана вона весь феодальний світ. Знаємо добре, що Робеспєр клеймив атеїзм як аристократичний, себто безрелігійність високим, аристократичним феодалям середовища, як світських так і духовних і що він вимушів в клубі Якобінців переденє рішення, по якому новий Бог, себто буржуазний Розум та його обявлення повинні бути основи всієї політики. Та се був тільки епізод в життю революційної буржуазії. Вона скоро поєднала ся з церквою і признала назад авторитет християнського Бога, якого поставила в роля найвищого і найсильнішого жандарма на сторожі приватної капіталістичної та буржу-

азного устрою. Класовий інтерес буржуа, як експлуататора вимагав, щоб укріплювано і широко між-темними масами релігію, щоб працюючі маси удержували в покорі і сліпому дослуху перед буржуазією.

Одно тут треба зазначити.

Хоча побідна буржуазія взяла в опіку перед церквою науку взагалі, але взяла о стільки о скільки, себто о стільки вона могла бути за собою її життя, як експлуататорів, котрі розвивали природничих наук, який особливо лежав в її інтересі, вона більш за все поспішала. А вже в інтересі капіталістичної продукції лежало, щоб пізнати сили природи, їх опанувати, та заставити собі служити. Тому на XIX ст. припадає такий могутній їх розвиток та великі відкриття, які наше знанє про звязок процесів природи повели просто до непізнання велитеськими кроками вперед.

Ясно отже, що пізнанє природи, її сил і законів через людню мусіло усувати і нищити природні корні релігії.

Розвиток природничих наук поступив так далеко, що ми сміло можемо сказати, що знищення природних корнів релігії вже наступило, правда не в темних, широких масах, перед якими буржуазія замкнула науку взагалі, але перед дійсно освіченими людями, науково думачими.

І ці люди на питанє: "що таке Бог?" відповідають:

Бог є чоловік. В такому значінню: Чоловік мусить себе тільки пізнати, мусить дослідити і знати умови свого життя, все, що його окружає, всю природу, все загадочне, все тайне, все недосліджене і тоді він переконується, що сили, які він приписував і приписує надприродним, вимагиваним своєю уявою істотам, релігії є тільки і єдино в ньому самому; що в релігії він позбується ся власної своєї істоти, людської істоти, котру по своїй темноті і безсильності називає божою.

Але соціальні корні релігії ще існують, не історичним пересудом.

Бо істнує ще капіталізм, хоч сумерк його богів вже поступає. Швидшим отже темпом зближається ся той час, коли і соціальні корні релігії будуть знищені. Коли на місце капіталістичної продукції впоєні запанує соціалістична, коли в се хазяйство не тільки національне, але і світове, будуть внесені план і контроль, тоді соціальні сили згублять всяку свою містичність, таємність, загадковість, тоді і соціальні корні релігії будуть раз на завше знищені. Релігію за соціалізму не треба буде спеціально касувати, вона силою наукового, хазяйського і людського прогресу сама зникне так, як зникає темнота перед світлом. І місьце буде єдино і виключно в області мітології. Щоби се чим скорше стало ся, в сьому дайбільше і найглибше заінтересований пролетаріат. І коли він захопить політичну владу, він не буде вишати ремісників і крамарів релігійної темноти, не буде палити церкв, але зараз-же проголосить відділенє церкви від пролетарської держави та уживє всіх заходів, щоб темні дотепер маси працюючі піднести на ступінь справжньої освіти, щоб присвоїти їм результати науки та особливо природничих наук та щоби в той спосіб викурити з їх голов всяку мороку, темноту, туман а влити в них світло, ясність.

Молодий Енгельс, полемізуючи в 40. р. р. мни. ст. проти пантеїзму Карла — пантеїзм уважав він останнім ступенем релігії на шляху її упадку — писав:

"Хочемо все, що себе проголошує як надприродне а надлюдське, зі шляху усунути. Бо претенсія того, що є людським і природним, — хотіти бути надлюдським і надприродним, є корінем всякої неправди і брехні. Тому проголосили ми теж раз на завше війну ризм з тим, чи нас називають атеїстами, чи ні, чи небудь як."

Сі слова-мають нині повну свою силу й значінє і матимуть їх так довго, доки релігія стає історичним пересудом.

("Нова Доба").